

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	Alapképzés (BA) бакалавр	Tagozat	Nappali és levelező	Tanév/félév	2023-2024 I.
Ступінь вищої освіти		Форма навчання	Денна та заочна	Навчальний рік/семестр	

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	Szociolingvisztika
Назва навчальної дисципліни	Соціолінвістика
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)
Освітня програма	014 Середня освіта (Мова і література угорська)
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 3 Előadás: nappali 20 levelező 6 Szeminárium/gyakorlat: nappali 16 levelező 0 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: nappali 54 levelező 84
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 3 Лекції: денна 20 заочна 6 Семінарські/практичні заняття: денна 16 заочна 0 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: денна 54 заочна 84
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Gazdag Vilmos, PhD, docens / Газдаг Вільмош, доктор філософії, доцент gazdag.vilmos@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Máté Réka, tanársegéd / Матей Рейка Ласлівна, викладач mate.reka@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	Bevezetés a nyelvtudományba és a tudományos kutatás alapjai
Пререквізити навчальної	Вступ до мовознавства та основи наукових досліджень

дисципліни	
<p>A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei</p> <p>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</p>	<p>Célja: A hallgatók megismerkedjenek a szociolingvisztika alapjaival, kutatási kérdéseivel, a két- és többnyelvűség fogalmával, típusaival, külön kitérve a kárpátaljai magyardomináns kétnyelvűek nyelvhasználati szokásaira; a nyelv és társadalom vizsgálatára.</p> <p>Meta: Oznajomiti studentів з основами соціолінгвістики, проблематикою досліджень, поняттям і типами білінгвізму та мультилінгвізму, з особливим акцентом на моделі використання мови білінгвами з угорським домінуванням на Закарпатті; вивчити мову і суспільство.</p> <p>Feladatai: Feladata, hogy a hallgatók megismerkedjenek a szociolingvisztika alapjaival, képet kapjanak a nyelv és társadalom összefüggéseiről; megismerkedjenek kutatási kérdéseivel, a két- és többnyelvűség fogalmával, típusaival, külön kitérve a kárpátaljai magyardomináns kétnyelvűek nyelvhasználati szokásaira; a kétnyelvűség hatásainak vizsgálata a nyelvi rendszerben és a kommunikatív kompetenciában.</p> <p>Завдання: ознайомити студентів з основами соціолінгвістики, отримати розуміння взаємозв'язку між мовою та суспільством; ознайомити студентів з проблематикою дослідження, поняттями та типами білінгвізму та мультилінгвізму, з особливим акцентом на моделі використання мови білінгвами з угорською домінантою в Закарпатті; розглянути вплив білінгвізму на мовну систему та комунікативну компетенцію.</p> <p>Kialakítandó kompetenciák/Компетенції:</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 3 – Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 5 – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 7 – Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 13 – Формування і розвиток у студентів навиків чутливості до соціальних проблем.</p> <p>ЗК 14 – Розвиток у студентів, майбутніх педагогів, навиків соціальної чутливості, за допомогою яких вони зможуть знизити (можливо, усунути) рівень соціальної нерівності в студентській громаді, подолати проблеми адаптації та відторгнення у студентському середовищі</p> <p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p> <p>ФК 1 – Здатність аналізувати мовні одиниці на основі відповідних лінгвістичних методів.</p> <p>ФК 2 – Здатність розуміти мову як особливу знакову систему, її природу та функції, генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний та інші рівні мови.</p> <p>ФК 8 – Здатність розуміти сутність і соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що</p>

визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК 9 – Здатність організовувати і здійснювати навчально-виховний процес з угорської мови і літератури та світової.

ФК 11 – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 12 – Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово.

ФК 13 – Здатність вільно володіти угорською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової і міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

Програмні результати навчання

ПРН 3 – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 4 – Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7 – Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 8 – Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 9 – Знати норми угорської літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 10 – Володіти різноплановими методами і способами перевірки знань з угорської мови і літератури та зарубіжної літератури.

ПРН 11 – Організовувати різні форми і способи навчальної, навчально-методичної, наукової, творчої та інших видів діяльності, які стосуються філології чи педагогіки.

ПРН 12 – Здатність управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.

ПРН 13 – Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (зокрема представниками інших культур) державною мовою, усно й письмово, використовуючи концептуальні наукові та практичні знання, когнітивні вміння та навички.

ПРН 14 – Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19 – Володіння професійними якостями педагога.

ПРН 20 – Здатність управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.

Főbb témakörök / Основна тематика

A szociolingvisztika, mint a nyelvtudomány egyik területe, tárgya, feladata, kutatási kérdései, problémái

A szociolingvisztika kurzus tárgya, feladata, kutatási kérdései. A

	<p>társasnyelvészet kapcsolatai más területekkel. A társasnyelvészet módszertani alapjai. A nyelv fogalma a szociolingvisztikában. Nem tudományos ismeretek a nyelvről: népi nyelvészet, deskripció és preskripció a nyelvészetben, a nyelvművelés és a nyelvtervezés alapvető különbségei. A nyelv társas funkciói. A társasnyelvészet és a rendszernyelvészet szemléletének különbségei.</p> <p>Nyelv és társadalom. Nyelvi változatosság Nyelv és társadalom – mi közük egymáshoz? Nyelv és kultúra. Nyelv és nem. A „nyelvrétegződés” a hagyományos nyelvészetben – a nyelvváltozatok a társasnyelvészetben. Nyelvek és nyelvváltozatok. Nyelvi változó, nyelvi változás és a változásvizsgálatok. Az egyéni nyelvelsajátítás. Kódok és kódkészletek. Beszélőközösségek és kódválasztás. Nyelvpolitika, nyelvi jogok, nyelvtervezés, sztenderdizáció. Nyelvpolitika Ukrajnába. Államnyelv és a nemzeti kisebbségek nyelve.</p> <p>Nyelv és hátrányos helyzet. Nyelvi diszkrimináció A nyelvi arisztokratizmus. A nyelvi megbélyegzés. A nyelvi presztízs. Rejtett presztízs. Lingvicizmus. Nyelv és hátrányos helyzet. Nyelv és hátrányos helyzet az iskolában. Nyelvművelés az iskolában. Beszédmódbeli különbségek. A nyelvművelés következményei kisebbségi helyzetben. A magyartanár szerepe és felelőssége.</p>
<p>A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei</p> <p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>A tantárgy egyrészt a gyakorlati munkák, az elkészítendő referátum, és a modulzáró dolgozat alapján, másrészt az év végi szóbeli beszámoló alapján minősül teljesítettnek.</p> <p>A gyakorlati munkák külön-külön értékelődnek. Összesen az elérhető pontszám a gyakorlati munkákért 0-tól 10 pontig terjed. A modulzáró dolgozat 0-tól 40 pontig értékelődik.</p> <p>A beszámolón további 0-50 pontot lehet megszerezni.</p>
<p>A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények</p> <p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>A tantárgyhoz kapcsolódó online felület:</p> <p>Google Classroom:</p>
<p>A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok</p> <p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Білоконенко Людмила: Соціолінгвістика. Практикум. Міністерство освіти і науки України, Криворізький державний педагогічний університет, Кафедра української мови, 2020.</p> <p>Масенко Л. Т: Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавн. дім «КМ Академія», 2010.</p> <p>Abram De Swaan: A nyelvek társadalma. A globális nyelvrendszer. Typotex Kiadó, 2004.</p> <p>Bartha Csilla: A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999.</p> <p>Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Вр., Osiris 2003.</p> <p>Csernicskó István (szerk.): A mi szavunk járása, Bevezetés a</p>

	<p>kárpátaljai magyar nyelvhasználatba, Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola, Beregszász, 2003</p> <p>Gerhard Van Derk: What is Sociolinguistics. Second edition. John Wiley & Sons Ltd. 2017.</p> <p>Jászó Anna, A. - Bódi Zoltán (szerk.): Szociolingvisztikai szöveggyűjtemény - Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 12. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2002.</p> <p>Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002</p> <p>Kontra Miklós: Felelős nyelvészet. Budapest, Magyarország. Gondolat Kiadó, 2019.</p> <p>Ronald Wardhaugh: Szociolingvisztika. Osiris Kiadó, Budapest, 2005.</p> <p>Sándor Klára: Nyelv és társadalom. Krónika Nova, Budapest: 2016.</p>
--	--